བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་ཀྱི་རྟོགས་བརྗོད་
ཀུན་བཟང་ཐུགས་རྗེའི་ཟློས་གར་ལ་ཐོག་མའི་དབྱེ་ཞིབ།

Byang bdag bkra shis stobs rgyas kyi rtogs brjod kun bzang thugs rje'i zlos gar la thog ma'i dbye zhib

གཙང་ཕྲུག་སྟོབས་ལགས།

gTsang phrug sTobs lags

(ས་ར་བོད་ཀྱི་མཐོ་སློབ།)

(Sarah College for Higher Tibetan Studies)

Summary

Fig. 1 – Painting representing bKra shis stobs rgyas on a mural in sMin grol gling Monastery, Tibet.

In this paper titled *A First Analytical Study on* A Play of Küntuzangpo's Compassion, *a Biography of the Northern Lord bKra shis stobs rgyas*, gTsang phrug sTobs lags presents a short analysis of the biography of bKra shis stobs rgyas (1550–1603), a

gTsang phrug sTobs lags, "Byang bdag bkra shis stobs rgyas kyi rtogs brjod kun bzang thugs rje'i zlos gar la thog ma'i dbye zhib", *Revue d'Etudes Tibétaines*, no. 81, Février 2026, pp. 207-223.

prominent master of the Northern Treasures, critically examines the context of the biography, and identifies several personalities, monasteries, and places associated with bKra shis stobs rgyas referenced in the biography.

The article begins with the assertion that the most exhaustive biography of bKra shis stobs rgyas currently available, *A Play of Küntuzangpo's Compassion* (*Kun bzang thugs rje'i zlos gar*), was authored by 'Brug pa Sangs rgyas rdo rje (1569–1645) in 1636 at rDo rje Brag and sNa phu chos lung at the behest of bKra shis stobs rgyas's son, Rig 'dzin Ngag gi dbang po (1580–1639), and his daughter, Don yod chos skyong. Since the manuscript of the biography written in semi-cursive (*'khyug ma tshugs*) contains some archaic orthographic forms like *lang tso*, *nyam 'gyur* and *go ca* instead of the more standard forms *lang mtsho*, *nyams 'gyur*, and *go cha*, the author of this article thinks that it is very old.

According to gTsang phrug sTobs lags, there are three main parts in the biography: The first primarily concerns the tale of bKra shis stobs rgyas's past lives; the second, with ten chapters, chronicle bKra shis stobs rgyas's life; and the third mostly addresses the question of the locations and figures associated with bKra shis stobs rgyas. Utilizing sources such as autobiography of Rig 'dzin Padma 'phrin las's (1642–1717) and personal connections in Ngam ring, Tibet, the author endeavors to determine the exact locations of historical monasteries including gSang sngags theg mchog gling, a Nyingma monastery founded by bKra shis stobs rgyas, and Nub dgon don grub gling. He also identifies the lHa sa rdzong pa, bKra shis stobs rgyas's mother's home and a very influential family in the region who had close relationship with the House of Sa skya. Some important place names such as Zur tsho lha ri gnam rdzong (situated in today's gNya' lam district), the famous Mt. (Ri) Kun tu gzigs which is said to be prophesied in the Northern Treasure prophecies, and Bar phug rong, a birth place of Ba ri lo tsā ba (1040–1111).

In his conclusion, sTobs lags evaluates the sources utilized by Sangs rgyas rdo rje for the composition of *A Play of Küntuzangpo's Compassion*, which includes the autobiography of bKra shis stobs rgyas, referenced by others as *Dharma King bKra shis stobs rgyas's Autobiography In Verse* (*Chos rgyal bkra shis stobs rgyas rgyi rang rnam tshigs bcad ma*). However, gTsang phrug sTobs lags, while drawing upon Sangs rgyas rdo rje's work and additional sources, posits that the title of bKra shis stobs rgyas's autobiography in the form of verse may be *A Play of Magical Illusion (sGyu 'phrul drwa ba'i rol mo)*.

The author of this work also inquires why *A Play of Küntuzangpo's Compassion* is absent from both the 2015 *Byang gter Collection* and Sangs rgyas rdo rje's collected work. He speculates that the omission of this

biography in both editions may stem from a subtle reservation regarding the biography itself within the Kagyü and Nyingma schools, attributed primarily to the historical animosity between bKra shis stobs rgyas and the gTsang pa kings on the one hand, and Sangs rgyas rdo rje's close association with the gTsang pa ruler Karma bsTan skyong dbang po (r. 1620–1642), whose biography is also written by the same scholar, on the other hand.

ས་བཅད་དང་པོ། བརྩམས་ཡོ་དང་། རྩོམ་སྐྱུལ་མཁན། ཇི་ལྟར་བརྩམས་ཚུལ།

རིགས་སྔགས་འཆང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བ་ཆེ་མཆོག་འདུས་པ་རྩལ་གྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ཀུན་བཟང་ཐུགས་རྗེའི་རློས་གར་སྒྱུ་འཕྲུལ་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་རོལ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །མཚན་བྱང་དུ་གསོལ་བའི་བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་ཀྱི་རྟོགས་བརྗོད་དེ་ནི། ད་ཕན་ང་ཚོར་མཇལ་རྒྱུ་ཡོད་པའི་བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་(༡༥༥༠_༡༦༠༣)རྒྱས་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་རྣམ་ཐར་རྟོགས་བརྗོད་ཆ་ཚང་ལ་ཁ་གསལ་ཞིང་བམ་ཚད་རྒྱས་ཤོས་ཀྱི་རྟོགས་བརྗོད་ཅིག་རེད་འདུག རྣམ་ཐར་རྟོགས་བརྗོད་དེ་འབྲི་རྩོམ་མཁན་ནི་ཆོས་སྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀའི་སྒོ་ནས་གཙང་ལ་སྟོད་གཡས་རུ་བྱང་པའི་ཆབ་འབངས་སུ་གཏོགས་པ། གཙང་སྟོད་ལྷ་རྩེའི་མང་མཁར་གནས་གསར་ཞེས་བྱ་བར་སྐུ་འཁྲུངས་པའི་མཁས་དབང་སངས་རྒྱས་རྡོ་རྗེས་(༡༥༦༩ _ ༡༦༨༥) བོད་རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་མེ་སྟག་ཕྱི་ལོ་ ༡༦༣༦ ལོར་རྡོ་རྗེ་བྲག་ཏུ་ཕལ་བ་ཆེ་བ་གྲུབ་ཅིང་། མཇུག་བསྡོམས་ཚུང་ཟད་ལུས་པ་དེ་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲི་གནས་སྣ་ཕུ་ཆོས་ལུང་གི་རི་ཁྲོད་དེ། རྡོ་རྗེ་བྲག་དགོན་གྱི་གཡོན་ངོས་ནས་ཡར་ཕྱིན་ཆེ་འཕྲང་འགོ་གཏེར་སྟོན་ཤེས་རབ་འོད་ཟེར་གྱི་འཁྲུངས་ཡུལ་འཕྲང་འགོ་ལུང་གཞུང་གི་སྟོད་ན་ཡོད་པའི་སྣ་ཕུ་ཆོས་ལུང་དུ་རྫོགས་པར་མཛད་འདུག་ཅིང་། སྣ་ཕུ་ཞེས་པ་བྲག་རིར་སྣ་ཁུང་དང་འདྲ་བའི་ཕུག་པ་གཉིས་ཡོད་པར་སོང་སྣ་ཕུ་ཞེས་ཐོགས་པ་གསུངས།

ད་ལྟ་ང་ཚོར་མཇལ་རྒྱུ་ཡོད་པའི་རྟོགས་བརྗོད་དེ་ནི། བོད་ཤོག་མཚན་བྱང་ཡིག་གཟུགས་མཁྱུག་མ་ཚུགས་ཀྱི་ལམ་ནས། རིགས་སྔགས་འཆང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བ་ཆེ་མཆོག་འདུས་པ་རྩལ་གྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ཀུན་བཟང་ཐུགས་རྗེའི་རློས་གར་སྒྱུ་འཕྲུལ་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་རོལ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །ཞེས་འཁོད་ལ། ནང་དཔེ་ཚུགས་ཡིག་གཟུགས་ཡིག་ཕྲེང་ལྔ་རེ་ཡོད་པ་མཐའ་ལྟུགས་ཐིག་ནག་གིས་བཀྱུན་པའི་ལྡེབ་མ་ལྔ་བཅུ་ང་གཅིག་ཡོད་པའི་བྲིས་རྙིང་དེ། ཕྱི་ལོ་ ༡༦༣༦ ལོར་མཇུག་རྫོགས་པར་བྱས་པའི་མཁས་དབང་སངས་རྒྱས་རྡོ་རྗེའི་ཕྱག་བྲིས་ཕྱག་བསྐྱར་མའི་མ་དཔེ་དེ་ཡིན་མིན་བརྗོད་དཀའ་ཡང་། ཤོག་བུ་དང་། ཡིག་གཟུགས། སྐུང་ཡིག དག་སྒྲིབ་སོགས་ལས་དུས་སྔ་ཙམ་གྱི་བྲིས་རྙིང་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་ཚོད་དཔག་ཐུབ་པ་འདུག དཔེར་ན། ཡང་ཆོ་ལ་ཡང་ཅོ། ཉམས་འགྱུར་ལ་ཉམ་འགྱུར། གོ་ཆ་ལ་གོ་ཅ།

རྣམ་ཐར་རྟོགས་བརྗོད་དེ་བཞིན་སུ་ཡིས་རྩོམ་སྐྱུལ་གནང་ཡོད་མེད་སྐོར་ལ་རྟོགས་བརྗོད་དེ་གའི་གླེང་སློང་ནང་། "དཔྱོད་ལྡན་གྱི་མིག་རྒྱན་དུ་འགྱུར་བའི་ཚིག་སྦྱོར་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་རྒྱན་གྱིས་རྣམ་པར་སྤྲིག་པ་ཞིག་ཁྱེད་ཀྱིས་བགྱིས་པར་འོས་པས་བགོ་སྐལ་དུ་ཡོང་ཞིག་ཅེས། རིག་འཛིན་བླ་མའི་ཞལ་གྱི་པདྨ་ལས་ཟགས་པའི་ཟིལ་དངར་མཆོག་གི་རོ་བྲོ་བ་གང་བཀའ་དྲིན་གྱིས་འཚོ་བའི་བཙུད་དུ་བཞིབས་ཏེ། ལུགས་གཉིས་ཀའི་སྒོ་ནས་འབངས་སུ་གཏོགས་པ་བདག་གིས་སྨྲ་བའི་མགྲིན་པ་གྱེན་དུ་འདེགས་པ་ལ

སྨྲོ་བའི་གོ་ཅ་ལྷུར་བླང་བར་བྱའོ། །”[1] ཞེས་དང་། ཡང་རྟོགས་བརྗོད་དེ་གའི་མཇུག་ཏུ། “མཐུ་སྟོབས་དང་ཐུགས་རྗེའི་མངའ་བདག་རིག་འཛིན་སྤྲུལ་པའི་སྐུ་ལྕམ་སྲིང་གི་བཀའ་གནང་གསེར་གྱི་ཅོད་པན་སྤྱི་བོར་བཀོད་པ་ལ་བརྟེན།” ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར། མཁས་དབང་སངས་རྒྱས་རྡོ་རྗེ་གང་གི་བླ་མ་བྱུང་བདག་རིག་འཛིན་དག་གི་དབང་པོ་དང་ཁོང་གི་སྲིང་མོ་དོན་ཡོད་ཆོས་སྒྲོན་མ་ཞེས་པ་ཞིག་འདུག་པ་ཁོང་གཉིས་ཀྱིས་སྐུལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷུགས་རྩོམ་མཛད་པ་ཞིག་ཡིན་འདུག་གོ།

ཇི་ལྟར་བརྩམས་པའི་ཚུལ་ནི་རྟོགས་བརྗོད་ཀྱི་གླེང་སློང་བའི་ནང་། “འོན་ཀྱང་ཐུན་མོང་མཛད་པ་ཀུན་གསལ་གྱི། །ཆ་ཤས་བུ་ག་ཕྲ་མོར་འཛུག་པ་བཞིན། །གང་གང་སྐལ་བར་མཚམས་པའི་ཚུལ་དེ་དེ། །བཀོད་ལ་ཁ་ན་མ་ཐོས་ཅི་སྙེ་རིག ། སྨྲོ་བཏགས་རྟོད་བཞེར་པིར་གྱིས་བྲིས་པ་ཡི། །འཛའ་རིས་མཚར་དང་བཀུར་འདེབས་བྲག་ཅའི་སྒྲ། །བདེན་པར་འཛིན་གང་བླུན་པོར་མཐོང་དེས་ན། །མཐའ་གཉིས་སྤྲངས་འདི་གཟུར་གནས་དག་ལ་འོས། །”[2] ཞེས་དང་། རྟོགས་བརྗོད་ཀྱི་མཇུག་ཏུ། “ངོ་མཚར་བའི་གཟིགས་སྣང་མང་དུ་སྣང་ཡང་བློ་ཆུང་རྣམས་ཀྱི་བློའི་བུ་གར་མི་ཆུད་པའི་སྡིག་ལྟུང་གི་རྒྱུར་འགྱུར་བས། ཀུན་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟུར་དུ་བཞག ། ཇི་ལྟར་འཚམས་པའི་ཚིག་སྦྱོར་འོས་པ་ཙམ་ཡི་གེར་བྲིས་པ།”[3]

ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར། རྟོགས་བརྗོད་དེའི་ནང་གཙོ་བོ་བྱུང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་མཛད་པའི་ཆ་ཤས་ཕྲན་བུ་ཞིག་གསལ་སྟོན་གནང་ཡོད་པ་དང་། གང་གསལ་སྟོན་གནང་བ་དེའི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་སྒྲོ་བཀུར་མེད་ཅིང་། རྗོད་བྱེད་ཚིག་གི་སྦྱོར་ཚུལ་ཡང་རན་ཞིང་འཚམ་པའི་སྒོ་ནས་བརྩམས་ཡོད་ཅེས་རྩོམ་པ་པོས་ཇི་ལྟར་འབྲི་རྩོམ་མཛད་ཡོད་པའི་རང་གི་ལྟ་བ་གསལ་བཏོན་གནང་འདུག

འབྲི་སྟངས་ཀྱི་ཆ་ནས་མཆོད་བརྗོད་དང་། རྩོམ་པར་དམ་བཅའ། དགོས་དོན་དང་། བསྡུས་དོན། ཚིག་དོན། མཚམས་སྦྱོར་བརྒྱལ་ལན་དང་བཅས་བསྟན་བཅོས་འབྲི་སྟངས་ཀྱི་ལུགས་སུ་བྱས་འདུག དེ་བཞིན་མདོར་བསྟན། རྒྱས་བཤད། དོན་བསྡུ། སྐབས་དོན།

ས་བཅད་གཉིས་པ། རྟོགས་བརྗོད་ཐུགས་རྗེའི་རླབས་གར་གྱི་ས་བཅད་དབྱེ་རིམ།

དང་པོ། སྔོན་རབས་སྐྱེས་སྤྲུལ་གྱི་བྱུང་བ་བརྗོད་པས་མདོར་བསྟན་པའི་རབ་བྱེད།

རབ་བྱེད་དེའི་ནང་བྱུང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་ཉིད་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་གྱི་རྣམ་སྤྲུལ་དུ་བཞེད་པ་བཞིན། ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་ནས་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་སྐྱེ་གོང་མ་མངའ་རིས་པཎ་ཆེན་པདྨ་དབང་རྒྱལ་(༡༨༤༧–1༥༨༢)་བར་སྐྱེས་

[1] སངས་རྒྱས་རྡོ་རྗེ། རིགས་སྔགས་འཆང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བ་ཆེ་མཆོག་འདུས་པ་རྩལ་གྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ཀུན་བཟང་ཐུགས་རྗེའི་རླབས་གར་སྒྱུ་འཕྲུལ་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་རོལ། དཔེ་སྙིང་བྲིས་མ། ཚུགས་ཐུང་། ཤོག ༣།

[2] སངས་རྒྱས་རྡོ་རྗེ། རིགས་སྔགས་འཆང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བ་ཆེ་མཆོག་འདུས་པ་རྩལ་གྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ཀུན་བཟང་ཐུགས་རྗེའི་རླབས་གར་སྒྱུ་འཕྲུལ་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་རོལ། དཔེ་སྙིང་བྲིས་མ། ཚུགས་ཐུང་། ཤོག ༢།

[3] སངས་རྒྱས་རྡོ་རྗེ། རིགས་སྔགས་འཆང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བ་ཆེ་མཆོག་འདུས་པ་རྩལ་གྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ཀུན་བཟང་ཐུགས་རྗེའི་རླབས་གར་སྒྱུ་འཕྲུལ་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་རོལ། དཔེ་སྙིང་བྲིས་མ། ཚུགས་ཐུང་། ཤོག ༡།

རབས་བཅུ་གསུམ་བྱོན་ཡོད་པ་རྣམས་ངོ་སྤྲོད་རགས་བསྡུས་ཡོད།

གཉིས་པ། ཕྱི་རབས་གཙུག་ལག་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་འཕོར་ལོ་བསྐྱུར་ཚུལ་རྒྱས་བཤད་པའི་རབ་བྱེད།

༡ ཚད་མས་ངེས་པའི་བཀའ་གཏེར་ལས་ལུང་བསྟན་ཚུལ། ༢ རིགས་རུས་ཆེ་འབྲང་བཟང་པོའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། ༣ ཡུལ་དང་ཡབ་ཡུམ་འབྲུངས་ལོ་བཅས་ཀྱི་སྐོར། ༤ གཞོན་ནུའི་དུས་ནས་ཐེག་པའི་འཇུག་སྒོ་ཐེག་པའི་རིམ་པར་ཕྱེ་བ་ཚུལ། ༥ སྡེ་པ་གཡས་རུ་བྱང་པའི་རྒྱལ་སྲིད་བཟུང་བ། ༦ ཕྱོགས་མེད་བླ་མ་ལས་རིས་མེད་གསན་བསམ་མཛད་ཚུལ། ༧ ཉིང་དེ་འཛིན་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཀྱིས་དུས་གསུམ་སྒྲིབ་མེད་དུ་གཟིགས་པ། ༨ རྐྱེན་ངན་ལྟར་སྣང་གིས་འགྲོ་དོན་ཡང་དག་ལ་བསྐུལ་བ། ༩ དགྲ་གེགས་ཚར་བཅད་པ། ༡༠ སྐལ་ལྡན་རྗེས་སུ་བཟུང་བའི་རིམ་པ།

གསུམ་པ། མཐར་ཕྱིན་མཆོག་གི་གོ་འཕང་བརྙེས་པས་དགོས་དོན་བསྡུ་བའི་རིམ་པའི་རབ་བྱེད།

ས་བཅད་གསུམ་པ། ཕྱི་ལོ་ ༡༥༧༩ གོང་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་དང་འབྲེལ་བའི་མི་སྣ་དང་གནས།

༡ ༽ བྱང་བདག

གཙང་གཡས་རུ་སྟོད་ཀྱི་ལྡེ་བ་ངམ་རིང་གི་མིང་གཞན་ལ་བྱང་པ་ཞེས་འབོད་དོན་གང་ཡིན་སྐོར་ལ། འགའ་ཞིག་གིས་དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱ་པའི་སྐབས་བོད་ཁྲི་སྐོར་བཅུ་གསུམ་ལས། གཙང་ལ་སྟོད་ཀྱི་ཁུལ་འདིར་ལྷོ་བྱང་ཁྲི་སྐོར་གཉིས་བཟོས་པ་ལས་བྱང་གི་ཁྲི་སྐོར་ལ་བྱང་པ་ཞེས་དང་། ཡང་། ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་འགའི་ནང་བྱང་བདག་རྣམ་རྒྱལ་གྲགས་བཟང་(༡༣༩༥_༡༤༧༥) རིག་ལྡན་པཎྜ་དཀར་པོ་སླར་བྱོན་པ་དང་ཆོས་རྒྱལ་ཟླ་བ་བཟང་པོའི་ཡང་སྲིད་ཡིན་པ། ཤམ་བྷ་ལའི་བསྐལ་བའི་མར་མེ་ཟེར་བ་མཐོང་གྲོལ་མཆོད་རྟེན་(ད་ལྟ་ངམ་རིང་རྫོང་སྲིད་གཞུང་གནས་ཡུལ་དེར་ངོས་འཛིན་རྒྱུ་ཡོད།) དང་། ཤམ་བྷ་ལ་ཡི་མཚོ་ཆེན་གཉིས་དང་འདྲ་བ་ངམ་རིང་སྐྱེམས་མཚོ་དང་གླང་མཚོ་གཉིས་ཡིན་པ། ལྷག་པར་གཙང་སྟོད་བྱང་ངམ་རིང་གི་ཁུལ་འདིར། བྱང་བདག་རིམ་བྱོན་གྱི་དུས་ནས་དུས་འཁོར་སྐུ་བརྙན་དང་། དཀྱིལ་འཁོར། ཆོ་ག་ཕྱག་ལེན་དར་ཞིང་རྒྱས་པ་སོགས། སྟོད་བཅུད་ཀྱི་བཀོད་པ་བྱང་ཤམ་བྷ་ལ་དང་གཉིས་སུ་མ་མཆིས་པས་བྱང་ཞེས་བཏགས་པ་བཞེད།

འགའ་ཞིག་གིས་སློབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ། མང་ཡུལ་གུང་ཐང་ནས་ལྷོ་ནུབ་སྲིན་པོའི་ཡུལ་དུ་ཐེབས་ཁར། ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱིས་སློབ་དཔོན་པདྨ་འབྱུང་གནས་ལ། བདག་གི་རྒྱལ་རྒྱུད་གུང་ཐང་རྒྱལ་པོ་དང་། མ་འོང་སེམས་ཅན་སྐྱོབས་པའི་གཏེར་མཛོད་གང་དུས་སྦས། འདོན་པའི་ལྡེ་མིག་གང་ལ་བཀྱིད་ཞུས་པར། སློབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེས་འདི་ནས་བྱང་གི་ཕྱོགས་རོལ་ན།

བཀྲིས་ཡོན་ཏན་ལྡན་པའི་རི་(རི་བོ་བཀྲ་བཟང་ཡིན།)ལུང་དང་མཐུན་པའི་གནས་དེར་གཤེགས། [4] ཞེས་བྱང་ནི་མང་ཡུལ་གུང་ཐང་(དེང་སྐྱིད་གྲོང་རྫོང་ཁ་རྫོང་ཁོངས།)གི་བྱང་ཕྱོགས་སུ་གནས་པས་བྱང་ཞེས་གྲགས།

གོང་གསལ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བྱང་པ་ཞེས་མིང་གི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ཆ་འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན་མོད། དོན་དངོས་སུ་བྱང་པ་ཞེས་པ་དེ། ཡུལ་མིང་རུས་མིང་དུ་ཐོགས་པ་གང་ཞིག་སྔར་ཡང་རུས་མིང་ཡུལ་མིང་དུ་ཐོགས་པ་ཞིག་ཡིན་ནོ། དེ་ཡང་བྱང་མི་ཉག་སེའུ་རྒྱལ་རྒྱུད་གཙང་ལ་སྟོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གཞིས་ཆགས་པ་དང་། རིམ་པས་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་པོར་གྱུར་པས་བྱང་བདག་ཅེས་པ་བྱུང་། བྱང་བདག་གི་བདག་འདི་སྐབས་དེར་རྒྱལ་པོ་ལ་གོ་བས་བྱང་གི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པའོ། དེ་ཡང་མི་ཉག་སེའུ་རྒྱལ་རྒྱུད་ལ་བྱང་པ་ཞེས་འབོད་པ་ནི། མི་ཉག་པ་རྣམས་ལྷོང་བྱང་གི་རྒྱུད་ལས་ཆད་པ་དང་། ལྷོང་ནི་བོད་ཀྱི་རུས་ཀྱི་ཕྱི་མོ་བཞིའི་ནང་གསེས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། ལྷོང་པ་རྣམས་ཀྱི་གྲུབ་པའི་མི་ཉག་འདི། ས་ཁོངས་དང་སྟོད་ཡུལ་བོད་ཀྱི་བྱང་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་པས། བོད་པ་(ལྷོ་ཁ་ཡར་ལུང་ཙམ་ཡིན།)རྣམས་ཀྱིས་ཁོ་ཚོར་ལྷོང་བྱང་དུ་འབོད། [5] སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་སྐབས་ལྷོང་བྱང་གི་ཚོ་པས་བོད་ལ་ངོ་ལོག་རྒྱའི་སྟ་གོན་དུ་ཞུགས་པ་བཙན་པོས་མཁྱེན་པས། སྤྱིར་རྒྱལ་བཙན་པོ་སྲོང་བཙན་གྱིས་བྱང་མི་ཉག་གི་ཡུལ་དུ་དམག་དྲངས། ལྷོང་པ་རྣམས་བོད་དམག་གི་འཇིགས་པ་མ་བཟོད་པས་འགའ་ཞིག་རྒྱ་ཡུལ་དུ་བྲོས་པས་ལྷོ་བྱང་གཉིས་ཆགས། ལྷོ་པ་རྣམས་ནི་དེང་གི་ཁམས་མི་ཉག་དང་། བྱང་པ་རྣམ་ནི་ད་ལྟའི་ཉིན་ཞ་ལྷོངས་སུ་བྲོས། [6] མི་ཉག་བྱང་པས་བོད་སིལ་བུའི་སྐབས་དེང་གི་ཡུན་ཁྲིན་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་ཉེ་འདབས་སུ་མི་ཉག་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས།

ཕྱི་ལོ་ ༡༢༢༥ ལོར་ཇིང་གིར་དམག་གིས་མི་ཉག་རྒྱལ་ཁབ་བསྣུབས་པས། བྱང་མི་ཉག་རྒྱལ་རྒོད་ཀྱི་རྒྱལ་རྒྱུད་རྣམས་གཙང་སྟོད་ཕྱོགས་སུ་ཆས་ཡོང་ཞིང་། སྟག་སྡེ་སེང་གེ་ལུང་དང་སྐྱ་བོ་ཁ་འདྲད། [7] སོགས་སུ་གནས་ཆགས་ཤིང་རྒྱུད་པ་མང་དུ་འཕེལ། མི་ཉག་རྒྱལ་རྒྱུད་གཙང་སྟོད་དུ་ཆས་པ་རྣམས་ལ། གཙང་སྟོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྱང་པ་ཞེས་འབོད་ལམ་བྱུང་འདུག དེ་ཡང་༥གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོས་མི་ཉག་བྱང་པ།[8] ཞེས་དང་། ཇོ་ནང་འགྲོ་བའི་མགོན་པོ་ཏཱ་ར་ནཱ་ཐས་མཛད་པའི་<<མྱང་ཡུལ་སྟོད་སྨད་བར་གསུམ་གྱི་ཆོས་འབྱུང་>>ལས། "བྱང་ཕྱོགས་མི་ཉག་གི་རྒྱལ་རྒྱུད་རིམ་པར་སྟོད་ཕྱོགས་སུ་ཆགས།"[9] ཞེས་བྱུང་། གཞན་ཡང་། ༥གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོས་མཛད་པའི་བྱང་བདག་ངག་གི་དབང་པོའི་རྣམ་ཐར་ལས། "བྱང་ཕྱོགས་ཞེས་བྱང་གི་བྱང་བདག་པོའི་རིགས་རུས་དང་། ཕྱོགས་ཞེས་སྤྱིར་རྒོད་ལྡེམ་གྱི་འཁྲུངས་ཡུལ་མཆོན།"[10] ཞེས་གསུངས། གོང་གསལ་དཔྱད་ཡིག་དག་ལས་ང་ཚོས་གཅིག་ནས་བྱང་ཞེས་པའི་མིང་གི་བྱུང་ཁུངས་ར་སྤྲོད་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད། དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་ཡུལ་མིང་དང་། མི་མིང་། ཆོས་ལུགས་གྲུབ་མཐའི་མིང་ཐོགས་ཚུལ་ཐད། སྐབས་རེ་ཡུལ་མིང་མི་དང་ཆོས་ལུགས་གྲུབ་མཐའ་ལ་ཐོགས་པ་དང་། སྐབས་རེ་གྲུབ་

4 རིག་འཛིན་རྒོད་ལྡེམ་པའི་རྣམ་ཐར། དཔེ་གཟུགས། ཤོག ༢༠

5 བོད་ལྗོངས་ཞིབ་འཇུག ཕྱི་ལོ་༡༩༨༧། དེབ། ༣ ཤོག་ ༣ ནས་ ༡༢།

6 རྒྱལ་མོ་འབྲུག་པ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གླེང་བའི་གཏམ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་༡༩༩༩། ཤོག་ ༡༥༩།

7 ངམ་རིང་རྫོང་གི་མིང་རྙིང་པ།

8 ༥གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོ། བྱང་བདག་ངག་གི་དབང་པོའི་རྣམ་ཐར། དཔེ་གཟུགས། པོད། ཉ་པ། ཤོག་ ༥༩༡

9 ཇོ་ནང་ཏཱ་ར་ནཱ་ཐ། <<མྱང་ཡུལ་སྟོད་སྨད་བར་གསུམ་གྱི་ཆོས་འབྱུང་།>> བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༣

10 ༥གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོ། བྱང་བདག་ངག་གི་དབང་པོའི་རྣམ་ཐར། དཔེ་གཟུགས། པོད། ཉ་པ། ཤོག་ ༥༥༨

མཐའི་མིང་མི་ལ་དང་ཡུལ་ལ་ཐོགས་པ་སོགས་ཇི་རིགས་ཤིག་ཡོད་པ་བཞིན། བྱང་བདག་པོའི་རྒྱལ་རྒྱུད་གཙང་ལ་སྟོད་ངམ་རིང་ཁུལ་གྱི་རྗེ་དཔོན་དུ་གྱུར་རྗེས། ཡུལ་དེའི་མིང་ལའང་གཙང་ལ་སྟོད་བྱང་པ་ཞེས་ཐོགས་པ་དང་། གཙང་ལ་སྟོད་བྱང་གི་ཕྱོགས་ནས་གཏེར་བཏོན་པའི་སྙིང་མའི་གཏེར་ཆོས་ལ་བྱང་གཏེར། ཞེས་ས་མིང་ཆོས་ལུགས་གྲུབ་མཐའི་མིང་ལ་ཐོགས་ཏེ་སྙིང་མ་བྱང་གཏེར་གྱི་ལུགས་འདི་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །

༢ ༽ རྗེ་གྲོལ་མཆོག་ཞབས།

ཁོང་གིས་ངམ་རིང་ཀྱི་གཞིམ་ཚང་ཐྲུམ་པོ་ཁྲིད་མཚར་དུ་གུ་རུ་ཆོས་དབང་(༡༢༡༢_༡༢༧༠)གི་གཏེར་ཆོས་བླ་མ་གསང་བ་འདུས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཞལ་ཕྱེ་ནས། ། གུ་རུ་པདྨའི་ཐྲུམ་པོའི་དབང་ལེགས་པར་མནོས་པ་དེ་ནི། གསང་སྔགས་སྙིང་མའི་ལམ་དུ་སྐུ་ཚེ་འདི་ཉིད་ཀྱི་འཇུག་པའི་སྒོ་དང་པོ་ཡིན།

༣ ༽ བྱམས་པ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན།

དགུང་ལོ་བཅུ་བདུན་པ་ལ་ནུབ་དགོན་པ་དུས་གསུམ་གྱི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་རྗེའི་རང་གཟུགས། བྱམས་པ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ཞེས་གྲགས་པའི་བླ་མ་དེ་ལེགས་པར་བརྟག་མཐར་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་གནས་སུ་སོན་ཏེ། ཏི་ཤྲཱི་བཀུར་བྱང་གཏེར་ལས་འབྱུང་བའི་དྲག་པོ་ཐུགས་ཀྱི་སྒྲུབ་པས་སྣ་དྲངས། འཇམ་དཔལ་ཕྱག་རྒྱ་ཟིལ་གནོན་གྱི་སྐོར་སོགས། སྐུ་ཚེ་སྔོན་མའི་སྨོན་ལམ་གྱི་བགོ་སྐལ་ལས་གྲུབ་པ་རྣམས་གསན།

༤ ༽ བར་ཕྱུག་རོང་།

དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ལས། ངམ་རིང་རྫོང་དུ་ཡོད་ཅིང་། བ་རི་ལོ་ཙཱ་བ་(༡༠༤༠_༡༡༡༡)འདས་སའི་ལུང་པ་དེ་ཡིན།[11] ཞེས་བྱུང་བ་བཞིན། གུས་པས་བརྩམས་པའི་<<གཙང་སྟོད་ལྷ་ངམ་ཕུན་གསུམ་གྱི་སྔོན་བྱུང་ལོ་རྒྱུས>>ལས། ཇོ་རྒྱན་གྱི་སྲས་ལུང་དུ་གྲགས་པའི་སྲས་ཕུག་གམ་བར་ཕུག་ཞེས་དང་། བླ་མ་བ་རི་ལོ་ཙཱ་བས་བསྒྲིན་མཚམས་མཛད་པས་བ་ར་ཕུག་གམ་བར་ཕུག་ཞེས་མིང་དུ་ཐོགས་པར་གྲགས་པའི་བར་ཕུག་གི་ལུང་གཞུང་ཡོད། སྤྱིར་བར་ཕུག་ནི་ལྷ་རྩེ་རྫོང་དང་ངམ་རིང་གི་ས་མཚམས་གྲོང་ཚོ་དེང་ལྷ་རྩེ་རྫོང་གྲུབ་ཤང་སྟར་རྒྱུས་ནས་འགོ་འཛུགས་ཀྱིས། ཡར་ཀླུང་གཙང་པོ་དང་སྐྱི་ཆུ་འདྲེས་མཚམས་དེང་གི་ངམ་རིང་རྫོང་མདོ་སྨྱི་ཤང་སྐྱི་སུམ་མདོ་གྲོང་ཚོ་བར་གྱི་ཡར་ཀླུང་གཙང་པོའི་རོང་བརྒྱུད་ཀྱི་ས་མིང་ཡིན་ཞིང་། ཁུལ་དེར་ཡར་ཀླུང་གཙང་པོའི་བྱང་བརྒྱུད་ས་ལུད། སྤོ་ར། བར་རག རེ་ཤར། ཐང་དཀར། སྤོ་ར། ཤིང་ཆེན། སོགས་དང་། ལྷོ་རྒྱུད་ལ་སྤྱུ་བ། མཐོང་སྨོན། ལྷ་ཤུག་པ། འཕྲེད་

11 དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས། དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད། སྨད་ཆ། ཤེས་རིག་དཔར་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༥། ཤོག ༡༣༤༩།

ཏ། ཆིང་། སྤྱི་བར་ཕྱུག་ཨ་མ་མི་དྲན་པའི་ལུང་པ་ཞེས། ཨོ་རྒྱན་རྒྱན་གྱི་སྦས་ཡུལ་དུ་བརྩི་སྲོལ་ཡོད། བར་ཕྱུག་གི་ཕུ་འགོ་སྤྱི་སུམ་མདོ་ནས་མི་རིང་བའི་སར་སེ་སྟོན་མགོན་པོ་བཟང་པོས་ཕྱག་བཏབ་ཅིང་། རྒྱལ་མཁར་བླ་བྲང་གི་དགོན་ལག་བྱང་གཏེར་ལུགས་ཀྱི་ཚོ་དགོན་པ་ཡོད།

༥༽ ཕོ་བྲང་རྡོ་རྗེ་རྩེ་ལྔ།

སྐལ་དམན་རྣམས་ལ་ཉེར་སྦས་བར་ཕྱུག་རོང་། །ཟབ་མཐར་རྩེ་ལྔ་ཡེ་ཤེས་གསལ་བའི་རྫོང་། །ཆུ་ཆེན་ལུ་ཧི་ཏ་ཡི་འབབ་སྟེགས་གང་། །རྣམ་བཞིའི་གཟིགས་པས་གཟུངས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །ཞེས་ཕོ་བྲང་རྡོ་རྗེ་རྩེ་ལྔ་ནི་བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་འཁྲུངས་སའི་ཕོ་བྲང་དེ་ཡིན་པ་ནི། བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་གྱི་རྟོགས་བརྗོད་ལས། “རུ་བཞིར་ཡོངས་ལ་གྲགས་པའི་གཡས་རུའི་སྟོད། སྟོན་ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་གྱི་དུས་ས་གནོན་དུ་བཏབ་པ་གྲོམ་པ་རྒྱང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དང་འབལ་ན། ཆུ་ཀླུང་ཆེན་པོ་པཀྵ◌ུ་སྟེ་གཡས་རུ་གཙང་པོ་ཆུའི་འཁྲི་ཤིང་དལ་གྱིས་གཡོ་བའི་ཕྱུ་འཕྱེད་གི་འཛུམ་ཞལ་ཕྱོགས་ཀྱི་མཛེས་མ་ལ་སྟོན་པའི་ཟློལ་གྱིས་རྒྱུ་ཞིང་འབབ་པའི་སྟེགས་བུར་བྱུར་པ་གནམ་བསྐོས་རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་། གང་གིས་ཀྱང་གཞོམ་གཞིག་དང་བྲལ་ཞིང་རྣམ་པར་མི་ཕྱེད་པ་རྡོ་རྗེ་རྩེ་ལྔ་པའི་རང་བཞིན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གསང་རྫོང་། གསང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བདག་པོ་ལག་ན་རྡོ་རྗེའི་ཕྱེད་ལྟུང་ལོ་ཅན་གྱི་དོ་ཟླར་ཆས་པ་དེའི་གཟིམ་ཁང་བདེ་ལྡན་ཞེས་མིང་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་བཀོད་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཁང་པ་བརྩེགས་པ་དེར་རོ། །”[12]

ཞེས་བྱུང་མོད། གོང་གསལ་དང་བརྗོད་སྟངས་ཆ་འདྲ་ཡང་གོ་བདེ་ཞིང་དོན་གསལ་བ་ཞིག་ནི། འཕགས་པ་འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག་གི་རྣམ་སྤྲུལ་རིམ་བྱོན་གྱི་འཁྲུངས་རབས་དེབ་ཐེར་ནོར་བུའི་འཕྲེང་བ་དེབ་དང་པོ་ལས། “ཆོས་རྒྱལ་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་ལམ་ཆེ་མཆོག་འདུས་པ་རྩལ་ནི་རུ་བཞིར་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་གཡས་རུའི་སྟོད། སྟོན་ཆོས་རྒྱལ་དུས་ས་གནོན་དུ་བཏབ་པ་གྲོམ་པ་རྒྱང་དང་། འབལ་ཚུང་ལྷ་ཁང་གི་བར་མཚམས། རོང་བཞིའི་ནང་ཚན། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་པད་འབྱུང་གིས་བར་ཕྱུག་རོང་དུ་མིང་འདོགས་མཛད་པ། དེ་ཟབ་པའི་མཐའ་ན་ཆུ་ཀླུང་ཆེན་པོ་པཀྵ◌ུ་སྟེ་གཡས་རུ་གཙང་པོ་རྒྱུ་ཞིང་འབབ་པའི་སྟེགས་བུ་ལྟ་བུར་བྱུར་པ་གནམ་བསྐོས་རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་རྡོ་རྗེ་ཚེ་རྩེ་ལྔ་པའི་རང་བཞིན། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གསང་རྫོང་དེའི་གཟིམས་ཁང་བདེ་ལྡན་ཞེས་པར་ཐུན་མོང་ལུགས་ཕྱིའི་ལོ་རྒྱལ་ཟླའི་དམར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་བཅུར་ངོ་མཚར་བའི་ལྟས་མང་དང་བཅས་སྐུ་བལྟམས།”[13] ཞེས་བྱུང་ངོ་། །

གོང་གསལ་དཔྱད་ཡིག་གཉིས་ལ་གཞིགས་ན། ཕོ་བྲང་རྡོ་རྗེ་རྩེ་ལྔ་ཞེས་པ་དེང་གི་ལྷ་རྩེ་དང་ངམ་རིང་གཉིས་ཀྱི་ས་མཚམས་བར་ཕྱུག་རོང་གི་མདོར་ཆགས་པའི་ལྷ་རྩེ་རྫོང་གྲུབ་ཤང་སྟོར་རྒྱུས་གྲོང་ཚོའི་ཁུལ་དེ་མིན་ནམ་སྙམ། རྒྱུ་མཚན་གང་ལགས་ཞེས་ན།

12 སངས་རྒྱས་རྡོ་རྗེ། རིགས་སྔགས་འཆང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བ་ཆེ་མཆོག་འདུས་པ་རྩལ་གྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ཀུན་བཟང་ཐུགས་རྗེའི་རླབས་གར་སྒྱུ་འཕྲུལ་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་རོལ། དཔེ་སྙིང་བྲིས་མ། ཚུགས་ཐུང་། ཤོག ༡༧།

13 འཕགས་པ་འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག་གི་རྣམ་སྤྲུལ་རིམ་བྱོན་གྱི་འཁྲུངས་རབས་དེབ་ཐེར་ནོར་བུའི་ཕྲེང་བ། དེབ་དང་པོ། བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་དཔར་ཁང་། ཤོག ༡༧༥།

ཁྲུལ་དེ་ནི་གྲོམ་པ་རྒྱུད་དང་ཐག་མི་རིང་གི་སར་གནས་ཡོད་པ་གཞིར་བཅས། གཅིག་ནས་ཡར་ཀླུང་གཙང་པོའི་རོང་བཤུར་བར་ཕུག་རོང་གི་མདོར་གནས་ཡོད་པ་དང་། གཉིས་སུ་ཁྲུལ་དེར་དེ་སྔ་མཁར་གྲོང་གཞི་ཁྲོན་མི་ཆུང་བ་ཞིག་ཆགས་སྡོད་བྱུང་ཤུལ་འཛིགས་རྫམ་ཅན་ཇི་སྙེད་ཅིག་ད་ལྟའང་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་པས་སོ། །

གང་ལྟར་ཡང་ཕོ་བྲང་རྡོ་རྗེ་རྩེ་ལྔ་གསང་རྫོང་དེ། བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་གྱི་ཡབ་དུས་སུ་གསར་བསྐྲུན་གནང་བ་ཞིག་ཡིན་ངེས་འདུག་པ་ནི། རྗེ་བཙུན་ཀུན་དགའ་གྲོལ་མཆོག་(༡༥༠༧_༡༥༦༦)གི་རྣམ་ཐར་ཤོག་ ༢༨༨ནང་། "གོང་ནས་བཀའ་དྲིན་ཅན་གྱིས་རྩེ་ལྔ་ཡེ་ཤེས་རྫོང་གི་ལྷ་ཁང་གསར་བཞེངས་ཀྱི་རབ་གནས་ལ་ཤོག་གསུང་པའི་བཀའ་ཤོག་ཐེབས་པ་ལ། བཀའ་དྲིན་བསབ་པར་དཀའ་བའི་ཡུས་ཀྱིས་ཡོངས་ནས།"[14] ཞེས་བྱུང་བ་ནས།

༦༽ ལྷ་ས་རྫོང་པ།

ལྷ་ས་རྫོང་པ་ཞེས་པ་དེ་བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་གྱི་ཡུམ་གྱི་འབྲུངས་གཞིས་དེ་ཡིན་པ་དང་། ལྷ་ས་རྫོང་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་བདག་དང་ས་སྐྱ་བར་དང་། བྱང་བདག་དང་རིན་སྤུངས་པ། བྱང་བདག་གི་སྲས་སྲོས་ནང་ཕན་ཚུན་བཅས་ལ་འགལ་ཟླ་བྱུང་ཡོད་པ་མདོན། རྒྱུ་མཚན་གང་ལགས་ཤེ་ན། ས་སྐྱའི་གདན་རབས་ཉེར་གསུམ་པ་སྔགས་འཆང་ཀུན་དགའ་རིན་ཆེན་(ཕྱི་ལོ་ ༡༥༡༧ ནས་ ༡༥༨༨)གྱི་སྐུ་དུས་སུ་ལྷ་ས་རྫོང་པས་ས་སྐྱའི་ཆོས་དུང་ཕྱིར། བསེ་འབབ་ནག་པོ་བཞུགས་སར་སྒོ་ཐེལ་བརྒྱབ་སྟེ་རྗེ་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་ལ་ཐོ་འཚམས་པ་བྱེད་སྐབས། བྱང་བདག་ནམ་མཁའ་ཚེ་དབང་དང་རིན་སྤུངས་པས་ས་སྐྱའི་རྒྱབ་ཏུ་ལངས་ཏེ་ལྷ་ས་རྫོང་པ་བཏུལ་ཡང་། ཕྱིས་ལྷ་ས་རྫོང་དང་བྱང་བདག་གཉེན་མཚན་དུ་གྱུར་བ་སོགས་ལས་འཕྲོས་ཏེ། རིན་སྤུངས་པས་ས་སྐྱའི་རྒྱབ་བྱས་ཏེ་བྱང་པ་དང་རིན་སྤུངས་པ་དགྲ་འཐབ་བྱུང་ཡོད།

འོ་ན། སྔེ་བདག་ལྷ་ས་རྫོང་པ་ཞེས་པ་དེ་ཡི་གནས་ཡུལ་གང་དུ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། <<དགེ་སློང་བྱ་བྲལ་བ་པདྨ་འཕྲིན་ལས་རང་ཉིད་ཀྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་རབ་དཀར་ཤེལ་གྱི་མེ་ལོང་>> ཤོག་ ༦༢༨ ནང་། "གཡས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁད་ཉེ་སར་མང་མཁར་སྨྱུ་གུ་ལུང་དང་། ཐུབ་བསྟན་དགེ་འཕེལ། འདར་ཆོས་སྡེ་སོགས་ཀྱང་འདུག་སྡེ་ལམ་ཕྱོགས་ཀྱིས་མཇལ་མི་ཐུབ། དེ་བཞིན་དུ་གཡོན་རིའི་ངོས་སུ་མ་ཏི་པཎ་ཆེན་གྱི་དགོན་གནས་ས་བཟང་ཡང་མཐོང་སྟེ་རི་བྱིན་ཆེས་པས་མ་སླེབ། སྟར་ལྷ་ས་རྫོང་པའི་རྫོང་ཡོད་སའི་ཐད་ཀྱི་ལྷ་ས་མཐིལ་དུ་གུང་གི་གྲོ་བ་བཏབ།"

ཅེས་བྱུང་བར་གཞིགས་ན། ལྷ་རྫོང་པ་ཞེས་པ་དེ་ཆོས་འཁོར་ལྷུན་པོ་དང་མི་རིང་བའི་སར་གནས་ཡོད་པ་ཤེས་ཐུབ་པ་འདུག དེ་ཡང་སྨྲི་ཟུར་མགོན་པོ་རྡོ་རྗེས<<དུས་རབས་གསར་སྙིང་གི་བོད་>> སྐད་ཆ་ཤོག་ ༢༠༨ ནང་། "དེ་ནས་ཆོས་སྡེ་ཆོས་འཁོར་ལྷུན་པོའི་དགོན་པ་དང་། ཆོས་ལྷུན་དགོན་པའི་ཆོས་གཞིས་ཁོངས་གཏོགས་མོ་ཡན་ཞེས་པ་སོགས་ཐེམ་གྲངས་སུམ་ཅུ་སྐོར། དེ་ནས་ལྟོ་དབེན་པ་མདའ་ར་གྲོང་ཚོ་གཅིག དབུ་རྩེ་བྲག་ཏོག་ཟེར་བའི་རི་སྟར་དབུ་རྩེ་ཤར་པ་དང་དབུ་རྩེ་ཤར་ལག དེ་ནས་རག་ཤར་

[14] https://maps.app.goo.gl/AAg744TgTQu1Vrhy6 达居 中国西藏自治区日喀则市拉孜县.

གྲོང་སྡེ་སྡེ་གཅིག འཕྲང་མ་ཏི་བ། འཕྲང་ལྷོ། འཕྲང་ཤར། དེ་ནས་ལྷུན་གྲུབ་སྡིང་གྲོང་ཚོ་གཅིག དེར་ས་སྐྱ་གཞུང་གི་གཉེར་ཚང་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འཛིན་ཁོངས་གཞིས་ཀ་གཅིག་ཡོད་པ་དང་། ཁྲལ་པ་ལྔ་ས་ཁང་གསར་ར་དང་།” ཞེས་བྱུང་བས་ན་ལྔ་ས་རྫོང་པའི་གནས་ཡུལ་ར་འཕྲོད་ཐུབ་པ་འདུག དེང་གི་ས་ཁུལ་དབྱེ་ཚུལ་ལྟར་ན། གཙང་ཁུལ་ས་སྐྱ་གྲོང་རྡལ་ལྷུན་གྲུབ་སྡིང་གྲོང་ཚོའི་བཀྲ་ཤིས་ཕུག་གི་གཡས་འདབས་ཀྱི་རི་གདོང་ཞིག་ཏུ་གནས་ཡོད་ཅིང་། ས་སྐྱ་རྫོང་ནས་ལྔ་རྩེ་རྫོང་གི་ཕྱོགས་སུ་ཀི་ལོ་མི་ཊལ་ཉི་ཤུ་ཙམ་ཕྱིན་མཚམས་ཀྱི་སར་ཡོད།

༧༽ ནུབ་དགོན་དོན་གྲུབ་གླིང་།

ནུབ་དགོན་པ་དེང་ས་དགའ་རྫོང་ཁོངས་དེ་སྔའི་འབོད་སྲོལ་ལྟར་ན་གཙང་ཟུར་བརྒྱ་མཚོ་དགུའི་ཁོངས་སུ་ཡོད་ཅིང་། དགོན་པའི་མིང་ཆ་ཚང་བར་ནུབ་དགོན་གསང་སྔགས་གླིང་།[15] ཞེས་ཞུ། ཕྱིས་བོད་གཞུང་ལས་སྣེ་འགགས་ནུབ་དགོན་པར་ཚོང་ར་གསར་འཛུགས་བྱས་ཏེ། ཚོང་ར་དེར་བྱང་ནས་འབྲོང་པ་ཚོ་དགུ་དང་། ནག་ཚང་ཚོ་དྲུག ལ་རྒྱབ་ཚོ་བཞི། ཏེ་བ་ཚོ་ལྔ་བཅས་ཀྱི་འབྲོག་པ་རྣམས་དང་། ལྷོ་ནུབ་ཕྱོགས་ནས་ཤར་ཁུམ་དང་། རོང་ཤར། གཉའ་ནང་། སྐྱིད་གྲོང་། བཙུམ། ནུབ་རི། སླེ་ཤང་། གློ་བ་བཅས་ཀྱི་ཚོང་པ་རྣམས་ཡོང་དགོས་བཀའ་གཏོང་ལམ་དང་།[16] ཕྱི་ལོ་ ༡༥༧༩ བར་ནུབ་དགོན་གྱི་ཉེ་འཁོར་ལ་ཚོང་ར་བཤིག་བཤུལ་ཁང་རོ་མང་པོ་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད།[17]

༨༽ ཟུར་ཚོ་ལྷ་རི་གནམ་རྫོང་།

ཟུར་ཚོ་ལྷ་རི་གནམ་རྫོང་ཞེས་པ་དེ་ནི་དེང་གི་གཉའ་ལམ་རྫོང་ཟུར་ཚོ་ཤང་གི་ཁོངས་སུ་ཡོད་ཅིང་། ཁུལ་དེ་ཟུར་ཚོ་རྫོང་ཞེས་དེ་སྔ་ཟུར་ཚོ་རྒྱལ་མོ་ཞེས་པ་བྱུང་བའི་མཁར་ཤུལ་དང་། དེ་དང་ཐག་མི་རིང་བའི་སར་རྙིང་མ་བྱང་གཏེར་ལུགས་ཀྱི་བྲག་དཀར་གསང་སྔགས་ཆོས་གླིང་ཡོད། དགོན་དེ་ཕྱག་འདེབས་པ་པོ་ནི་དག་སྒྲོས་ལ་འཛིགས་བྲལ་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཕྱག་བཏབ་པར་གསུངས། ཁོང་ནི་དགོན་པ་རང་གི་འདོན་འཆོག་བྱང་གཏེར་ཐུགས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོ་གའི་བླ་བརྒྱུད་གསོལ་འདེབས་བརྒྱུད་རིམ་ལྟར་ན། ཐུགས་སྲས་བློ་གྲོས་རྒྱལ་མཚན་གྱི་སློབ་མ་ཡིན་པ་ཞིང་། ཐུགས་སྲས་བློ་རྒྱན་པ་ནི་ནུབ་དགོན་བྱམས་པ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་སློབ་མ་རྒྱལ་མཚན་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ཚན་གཅིག་ཡིན། ཕྱི་ལོ་ ༡༥༧༩ གོང་དགོན་སྡེ་རི་བོ་ཆེ་ལུགས་ཟམ་པས་བསྐྱངས་པར་གྲགས།

---

15 བྲ་དུར་བཟང་པོ། རང་གི་མི་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲོང་པོར་བརྗོད་པ་བྲ་དུར་ཚངས་ཐིག སྟོད་ཆ། ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣། ཤོག ༡༡།

16 བྲ་དུར་བཟང་པོ། རང་གི་མི་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲོང་པོར་བརྗོད་པ་བྲ་དུར་ཚངས་ཐིག སྟོད་ཆ། ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣། ཤོག ༡༢།

17 བྲ་དུར་བཟང་པོ། རང་གི་མི་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲོང་པོར་བརྗོད་པ་བྲ་དུར་ཚངས་ཐིག སྟོད་ཆ། ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣། ཤོག ༡༣།

༩ གསང་སྔགས་ཐེག་མཆོག་གླིང་།

“སྔ་འགྱུར་བསྟན་པའི་ས་ཆེན་དུས་ངན་གྱི། །རྒྱ་གཏེར་གཏིང་དུ་བྱིང་བ་སྙིང་སྟོབས་ཀྱི། །
འཇུག་པས་འདེགས་ལ་བསངས་རིར་ཐེག་མཆོག་གླིང་། །མ་ཡི་སེང་གེས་བསྐྱུན་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །”

ད་ཕན་བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་ཕྱག་བཏབ་ཅིང་བྱང་གཏེར་ལུགས་ཀྱི་གདངས་དབྱངས་དང་ཚོ་ག་དར་སྤེལ་གཏོང་ཡུལ་ཀྱི་དགོན་གནས་གྲགས་ཆེན་གསང་སྔགས་ཐེག་མཆོག་གླིང་། དེང་ས་ཡུལ་གང་དུ་དངོས་འཛིན་བྱེད་དགོས་མིན་ཐད་ཁ་ཆོན་གཅོད་ཐུབ་པའི་གསལ་ཁ་མེད་ཀྱང་། བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་ཀྱི་རྟོགས་བརྗོད་ལས། “ཕོ་བྲང་ཆེན་པོའི་ཉེ་འདབས་སྔོན་གྱི་དུས་གྲིབ་སེལ་བསངས་ཀྱི་བཀུར་སྟིས་ལྷ་ཚོགས་དགྱེས་པ་བསྐྱེད་པའི་ས་ཁྱུལ་ཡིན་པས་བསངས་རི་ཞེས་མིང་དུ་བཏགས་པའི་རི་དེའུ་ཕྱོགས་མཚམས་ཀྱི་ས་གཞི་ཐམས་ཅད་དགེ་ཞིང་དཔྱད་ལེགས་པ་དེར་གནས་གཞི་ཆེན་པོ་ཐེབས་ན་བསྟན་འགྲོའི་དོན་ཆེན་པོར་འགྱུར་ཞིང་།” ཞེས་བྱུང་བས་ན།

Fig. 2: The site of gSangs ri and the ruins of gSang sngags theg mchog gling

Fig. 2: The site of gSangs ri

རྫོང་ཆགས་ཡུལ་གྱི་རི་བརྒྱུད་ཀྱི་ཤར་འདབས་སུ་བསངས་རི་ཞེས་པའི་རི་གཤམ་དུ་གྲུང་འགོག་ད་ལྟ་མཇལ་རྒྱུ་འདུག་ན་དེ་ཡིན། རྡོ་བྲག་རིག་འཛིན་པདྨ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རྟོགས་བརྗོད་ལས། ཤོག ༥༧༩ ནང་། "ཕོ་བྲང་ཆེན་པོ་ངམ་རིང་དང་ཉེ་བར་སླེབ། ཆོས་རྒྱལ་དབང་པོའི་སྡེས་གསང་སྔགས་ཐེག་མཆོག་གླིང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་བཏབ་ཤུལ་བསངས་རི་ཞེས་པ་སྔ་དུས་ནས་རྗེ་བློན་འབངས་གསུམ་གྱིས་རྟེ་དང་། ཀཱིད་པ། མཐིལ་གསུམ་སོ་སོར་བསངས་གཏོང་སྲོལ་འདུག་པ་ལྟར་བསངས་དུད་སོ་སོར་བཏང་བྱུང་ཞིང་། རིམ་བཞིན་བགྲོད་མཐར་རིགས་ལྡན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རིམ་པར་བྱོན་པའི་ཕོ་བྲང་བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་ངམ་རིང་རྫོང་ཕྱིན།" ཞེས་བྱུང་། དགོན་པ་དེའི་རྟེན་གཙོ་བོ་ནི་ཆོས་རྒྱལ་དབང་པོའི་སྡེས་བཞེངས་ཤིང་རིག་འཛིན་རྡོ་རྗེས་རབ་གནས་མཛད་པའི་ཨོ་རྒྱན་ཆེན་པོའི་གསེར་སྐུ་བསོད་ནམས་དཔལ་འབར་དུ་གྲགས་པ་བཞུགས་ཡོད་པ་དེ། ཕྱིས་རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ནང་རི་བོ་བཀྲ་བཟང་དུ་བཞུགས་ཡོད་པ་རྡོ་རྗེ་བྲག་རིག་འཛིན་པདྨ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གསུངས།[18]

༡༠༽ རི་ཀུན་ཏུ་གཟིགས།

པདྨ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རྟོགས་བརྗོད་ཤོག ༥༦༨ ནང་། "བྱང་གཏེར་ལས་ལུང་བསྟན་པའི་རི་ཀུན་ཏུ་གཟིགས་ཞེས་པ་ཕུ་རྒྱལ་ཐང་ལྟག་རྩེ་ལ་གཏད་པ། མདོ་དབུ་རི་སུམ་མདོ་ལ་གཏད་པ་ཞེས་བཤད་པའི་མཇུག་གི་རི་སྣ་དབུ་རི་སུམ་མདོར་སླེབ།" ཅེས་བྱུང་བ་ན། རྒྱལ་ཐང་ལྟག་རྩེ་ནི་དེང་གཙང་ནང་སྟོད་དུ་ཡོད། དེ་ཡང་གཙང་སྟོད་ངམ་རིང་ཁུལ་གྱི་མེས་པའི་ཞལ་རྒྱུན་དུ། གཙང་སྟོད་རྒྱལ་ཐང་དཀར་པོ། །གཙང་སྨད་འོ་བ་ལྷ་རྩེ། །ཞེས་བྱུང་ངོ་། །དབུ་རི་སུམ་མདོ་ནི་མདོག ཆུ་གཙང་པོ་དང་ཡར་ཀླུང་གཙང་པོ་འདྲེས་མདོར་ཟེར། མདོར་ན། རི་ཀུན་ཏུ་གཟིགས་ཞེས་པ་ངམ་རིང་རྫོང་ཆགས་ཡུལ་གྱི་ལྷ་ངོས་སུ་ཡོད་པ་ནི། ༄སྐྱབས་རྗེ་བདེ་ཕྱུག་རིན་པོ་ཆེ་དབྱིངས་རིག་བྱང་ཆུབ་དབང་པོའི་བཀའ་འབུམ་ལས། རང་གི་སྐྱེ་ཡུལ་གཙང་ལ་སྟོད་རྟ་མཆོག་ཁ་བབས་ཀྱི་བྱང་གི་ཆར་ས་རྟགས་

18 中国西藏自治区日喀则市昂仁县

མི་འགྱུར་བའི་གནས་གྲགས་ཆེ་བ་ཤར་དུ་གྲོམ་པ་རྒྱང་དང་དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱ། ལྷོར་གངས་དཀར་ཤ་ལེ་དང་རྒྱལ་གྱི་ཤྲི། ནུབ་ཏུ་གཙུག་སྟོད་རྒྱལ་ཐང་དང་འོལ་བ་ལྷ་རྩེ། བྱང་དུ་ཤམྦྷ་ལ་གཉིས་པ་ངམ་རིང་དང་བདེ་མཆོག་ཕོ་བྲང་། ཤར་ལྷོར་མང་མཁར་ལྷ་རྒོད། ལྷོ་ནུབ་ཏུ་འབུབས་སྒྲ་སྒྲུབ་བདུན། ནུབ་བྱང་དུ་ཟངས་ཟངས་ལྷ་བྲག་དང་རི་བོ་བཀྲ་བཟང་། བྱང་ཤར་དུ་གནས་མཆོག་ཡག་རི་བཅས་ཀྱི་བསྐོར་བའི་དབུས་ཀྱི་ཆར། རྒྱལ་སྲས་ཕྱག་རྫོར་ནོར་བུའི་ལེའུ་བདུན་བརྒྱུད་གསོལ་འདེབས་ལས། ཀུན་གཟིགས་བྱང་ཕྱོགས་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་ངོས། ཞེས་གསུངས་པའི་རི་ཀུན་གཟིགས་ཞེས་ཆོས་སྐུའི་ཕོ་བྲང་ཡིན་ཟེར་བའི་རི་སྣ་རྗོགས་མཚམས། མ་རིང་ཞེས་སྔོན་ཆད་གྲོང་སྡེ་མང་ཙམ་ཆགས་པའི་གྲུང་པོ་དང་ཞིང་པོ་རྣམས་ཡོད་སར། ཞེས་བྱུང་བ་ལས་རི་ཀུན་ཏུ་གཟིགས་ཞེས་པ་དེང་གི་གད་ཁ་རྫོང་དང་ལ་རྒྱབ་ཏེ་བྲ་གཞུང་སྡུག་འགོ་འཛུགས་མ་རིང་ཞེས་པའི་གྲོང་སྡེ་དང་འདབས་སྦྲེལ་དུ་ཡོད་པ་རྟོགས་ཐུབ་བོ། །

ས་བཅད་བཞི། རྟོགས་བརྗོད་ཀྱི་དཔྱད་གཞི་དང་ནང་དོན་དཔྱད་གླེང་།

༡ ༽ དཔྱད་གཞིའི་རྒྱུ་ཆ།

བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་གྱི་<<རྟོགས་བརྗོད་ཀུན་བཟང་ཐུགས་རྗེའི་རླྭོས་གར་>>གྱི་དཔྱད་གཞི་གང་ལ་ཁུངས་གཏུགས་ཡོད་མེད་སྐོར་ལ། རྟོགས་བརྗོད་དེའི་མཇུག་ཏུ་འདི་ལྟར་བཀོད་འདུག "དེ་ཉིད་ཀྱི་མཛད་པའི་རྣམ་ཐར་གྱི་ས་བོན་ཙམ་དུ་འཕྲོ་ཅན་ཞིག་འདུག་པ་རྩོམ་གཞིར་བཟུང་། ལྕམ་སྲིང་བསླབ་སྟོན་ཞིབ་འཐེམས་ཞུས། ཞབས་འབྲིང་བ་བགྲེས་པོ་འགའ་ལ་དྲི་མལ་བྱས།" ཞེས་བྱུང་བ་བཞིན། བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་རྣམ་ཐར་གྱི་ས་བོན་ཙམ་དུ་འཕྲོ་ཅན་དེར་གཞི་བཅོལ་བའི་ཐོག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་གྱི་སྐུ་མཆེད་ལྕམ་སྲིང་དང་། བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་གྱི་ཞབས་འབྲིང་བགྲེས་མྱོང་ཅན་འགའ་ལ་བཅར་འདྲི་ཞུས་འབྲི་རྩོམ་མཛད་ཡོད་འདུག་ན། རྟོགས་བརྗོད་དེ་བཞིན་ཧ་ཅང་ཁུངས་དག་ཅིག་ཏུ་བརྩི་དགོས་པར་མངོན།

 བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་གྱིས་རང་རྣམ་ཚིགས་བཅད་མ་མཛད་འཕྲོ་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་རྡོ་བྲག་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པའི་རྣམ་ཐར་ལས། "ཆོས་རྒྱལ་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་གྱི་རྣམ་ཐར་ཞལ་གསུང་མ་མཛད་འཕྲོས།"[19] ཞེས་དང་། "རྡོ་བྲག་སྐུ་ཕྲེང་བཞི་པའི་རྣམ་ཐར་ལས། ཆོས་རྒྱལ་དབང་པོའི་སྡེའི་རྣམ་ཐར་ཚིགས་བཅད་མ་ཞལ་གསུང་།"[20] ཞེས་བྱུང་ངོ་། །བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་གྱི་རང་རྣམ་དེའི་མཚན་བྱང་དུ་སྒྱུ་འཕྲུལ་དྲྭ་བའི་རོལ་མོ། ཞེས་འདོགས་སྣང་མཛད་མེད་དམ་སྙམ་སྟེ། འཕགས་པ་འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག་གི་རྣམ་སྤྲུལ་རིམ་བྱོན་གྱི་འཁྲུངས་རབས་དེབ་ཐེར་ནོར་བུའི་འཕྲེང་བ་དང་པོའི་ནང་། "ཡོན་ཏན་གྱི་སྤྲུལ་པ་ཆོས་རྒྱལ་དབང་པོའི་སྡེ། ཞེས་པའི་ལེ་ཚན་ནང་། རྡོ་བའི་ངོས་ལ་ཕྱག་ཞབས་ཀྱི་རྗེས་གསལ་འདོད་མངོན་སུམ་དུ་བཀོད་པ་སོགས་ངོ་མཚར་མང་ཡང་ཐམས་

19 བྱང་གཏེར་ཆོས་བསྐོར། རྡོ་བྲག་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པའི་རྣམ་ཐར། ཤོག ༢༨༧།

20 བྱང་གཏེར་ཆོས་བསྐོར། རྡོ་བྲག་སྐུ་ཕྲེང་བཞིའི་རྣམ་ཐར། ཤོག ༣༧ ནང་།

ཅན་བརྗོད་ཀྱིས་མི་ལང་སྟེ་སྒྱུ་འཕྲུལ་དྲྭ་བའི་རོལ་མོར་སྣང་བའི་ཕྱིར་རོ།”[21] ཞེས་བྱུང་ལ། མཁས་དབང་སངས་རྒྱས་རྡོ་རྗེས་མཛད་པའི་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་རྟོགས་བརྗོད་ནང་དུ་ཡང་། སྐུ་གསུམ་ཡོངས་སུ་དག་པ་དེའི་སྒྱུ་འཕྲུལ་དྲྭ་བ་ལས།[22] ཞེས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

འོ་ན་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་ཉིད་ནས་མཛད་པའི་རྣམ་ཐར་འགྲོ་ཅན་དེ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། དེ་ནི་རྟོགས་བརྗོད་ཀུན་བཟང་ཐུགས་བརྗེའི་ཀློས་གར་ནང་ཐོ་རེ་བ་ལུང་དྲངས་འདུག་པ་དག་ཡིན་ངེས་སུ་སྣང་བ་ནི། རྟོགས་བརྗོད་དེ་ཉིད་ཀྱི་ནང་། རང་དང་ཉེ་འབྲེལ་ལ་མགོ་དགུའི་ཡོ་བྱད་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཕྱུག་རྫས་རྣམས་ཐེགས་འཕོར་དུ་སོང་བ་སོགས་ཀྱི་དང་ཚུལ་ལས་བརྩམས་སྟེ། ཕྱིས་ཚིགས་བཅད་ཀྱི་འཕྲེང་བར་སྤེལ་བ་ལས། “མེས་པོས་བཀའ་བསྒོས་གསོལ་གཟིམས་འཁོར་གཡོག་རྣམས། །ཁྲེལ་མེད་རང་རང་འདོད་པའི་དབང་གྱུར་ནས། །ཡབ་ནོར་རང་དབང་ཕལ་ཆེར་འཕོར་ཞིང་ཐེགས། །གྲིབ་རྐྱེན་ཤུ་བས་མཛེ་ལྷར་མགོ་ལུས་ཁྱབ། །ཉིན་པར་བྲིས་པའི་འཁོར་བསྡུས་རི་ཀླུངས་བསྐོར། །ནང་ནུབ་སློབ་དཔོན་དྲུང་དུ་འཁོད་པའི་ཚེ། །སྙིང་ལ་དྲན་པ་མ་དང་ཆོས་ཁོ་ནའོ། །ཚུལ་དང་མིག་ཆུ་བཏོན་པའི་རྣམ་འགྱུར་ལ། །ཉེ་ལོགས་འཁོད་པ་ཀུན་ཀྱང་ཤུགས་རིང་འདོན། །ཁོ་བོ་དྲིན་ཅན་མ་ལ་བརྩེ་བའི་གདུམ། །ཕོས་པས་ཏོར་གཟའི་སྙིང་ལ་མཚོན་ཕོག་བཞིན། །རིགས་ངན་སྤྱོད་པས་བྱས་པའི་བསྐྱེད་ཐབས་བཙག །”[23] ཅེས་དང་། དེ་བཞིན་རྟོགས་བརྗོད་དེ་ཉིད་དུ། སྔགས་འཆང་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་ལས། ཞེས་དང་། ཚུལ་དེ་དང་ལྡན་ཅིག་པར། །ཡང་ཚིགས་བཅད་དུ། སྔགས་འཆང་ཡོངས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་འམ་དབང་པོའི་སྡེ་ཞེས་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས། ཞེས་བརྗོད་པའི་གཤམ་ནས་ཚིགས་བཅད་ཀྱི་ལམ་ནས་གང་གི་མཛད་རྣམ་བརྗོད་པ་དག བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་མཛད་པའི་མཛད་རྣམ་འགྲོ་ཅན་ལས་ཇི་བཞིན་ལུང་དྲངས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ཁ་ཚོན་ཆོད་ངེས་སུ་འདུག་སྙམ།

གལ་ཆེའི་དཔྱད་གཞིའི་རྒྱུ་ཆ་གཞན་གཉིས་ནི། བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་སྐུ་ཉིད་ཀྱི་རང་གཏེར་དང་། རྗེ་བཙུན་ཀུན་དགའ་གྲོལ་མཆོག་ཞབས་ཀྱིས་མཛད་པའི་བྱང་བདག་རྣམ་རྒྱལ་གྲགས་བཟང་གི་རྣམ་ཐར་རེད་འདུག གོང་གསལ་དཔྱད་ཆ་ཁག་གཞིར་བཟུང་བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་ཀྱི་སྲིད་མོ་(བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་ཀྱི་གཅེན་མོ་ཀུན་དགའ་དཔལ་སྒྲོན་ཞུ་ཁོང་མིན་ནམ་སྙམ།)དང་། ཞབས་འབྲིང་བགྲེས་མྱོང་ཅན་འགའ་ལ་ལམ་སྟོན་བཅར་འདྲི་ཞུས་ཏེ་སྒྲིག་པ་ཞིག་རེད་འདུག

༢༽ བརྗོད་དོན་དཔྱད་གླེང་།

བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱས་ཀྱི་རྟོགས་བརྗོད་ཀུན་བཟང་ཐུགས་བརྗེའི་ཀློས་གར་རྩོམ་པའི་དུས་ནི། སྡེ་པ་གཙང་པའི་སྲིད་དབང་ཆེས་ཆེར་

21 འཕགས་པ་འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག་གི་རྣམ་སྤྲུལ་རིམ་བྱོན་གྱི་འཁྲུངས་རབས་དེབ་ཐེར་ནོར་བུའི་འཕྲེང་བ། སྐུ་སྒེར་ཡིག་ཚང་། དེབ་དང་པོ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༨། ཤོག ༡༨༤།

22 རིགས་སྔགས་འཆང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བ་ཆེ་མཆོག་འདུས་པ་རྩལ་གྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ཀུན་བཟང་ཐུགས་རྗེའི་ཀློས་གར་སྒྱུ་འཕྲུལ་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་རོལ་ཞེས་བྱ་བ་ཞུགས་སོ། །དཔེ་སྙིང་ཐིམས་མ། ལྡེབ་མ་བཞི་པའི་རྒྱབ། ཡིག་ཕྲེང་དང་པོ།

23 སངས་རྒྱས་རྡོ་རྗེ། རིགས་སྔགས་འཆང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བ་ཆེ་མཆོག་འདུས་པ་རྩལ་གྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ཀུན་བཟང་ཐུགས་རྗེའི་ཀློས་གར་སྒྱུ་འཕྲུལ་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་རོལ། དཔེ་སྙིང་ཐིམས་མ། ཚུགས་ཐུང་། ཤོག ༢༡ བ།

རྒྱས་པའི་དུས་སྐབས་ཏེ། གཙང་པའི་དཔོན་རབས་མཐའ་མ་ཀརྨ་བསྟན་སྐྱོང་དབང་པོས་བོད་ཁམས་ལ་དབང་ལྲུང་བསྒྱུར་བའི་དུས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ ༡༦༢༣ ལོར་ཡིན་པར་སོང་། རྩོམ་པའི་དུས་དང་། དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ། རྩོམ་འབྲི་བའི་གནས་བབ་སོགས་ལ་ལྟོས་ནས་བཤད་ན། བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་གྱི་སྐུ་ཚེའི་བྱུང་བ་ཁ་གསལ་ཞིང་ཞིབ་ཅིང་ཕྲ་བ་ཞིག་ཡོད་དགོས་པ་ལྟ་བུར་སྣང་མོད། ༈གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོས་མཛད་པའི་བྱང་བདག་རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་ངག་གི་དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་བ་དོ་མཚར་བཀོད་པ་རྒྱ་མཚོའི་བརྗོད་དོན་དང་བཤིབ་བསྡུར་བྱས་ཚེ། བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་གྱིས་གཡས་རུ་བྱང་པའི་རྒྱལ་སྲིད་བསྐྱུར་ནས་ལྷོ་ཁ་འཁྱོངས་རྒྱལ་ཕྱོགས་སུ་གསང་བྱོལ་གནང་དགོས་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་དང་། ལྷག་པར་གཙང་པ་སྡེ་པ་དང་བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་དབར་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་ཇི་བྱུང་ཐམས་ཅད་སྨྲོས་ཙམ་ཡང་གླེང་སློང་བྱས་མི་འདུག

དེ་བས་ཀྱང་ཡ་མཚན་པ་ཞིག་ལ་ད་ལྟ་མཇལ་རྒྱུ་ཡོད་བྱང་གཏེར་ཆོས་བསྐོར་པོད་ཕྱེད་ ༦༢ ཡོད་པའི་ནང་མཁས་དབང་སངས་རྒྱས་རྡོ་རྗེས་བརྩམས་པའི་བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་གྱི་རྟོགས་བརྗོད་འཁོད་མི་འདུག་ལ། མཁས་དབང་སངས་རྒྱས་རྡོ་རྗེ་གང་ཉིད་ཀྱི་གསུང་འབུམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཞུས་པའི་དེབ་ཕྲེང་ཁྲོད་དུའང་གོང་གསལ་རྟོགས་བརྗོད་ཚུད་མི་འདུག གོང་གསལ་གནས་བབ་ལ་བསམ་གཞིགས་བྱེད་སྐབས་གཅིག་བྱས་ན་གོང་གསལ་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་གྱི་རྟོགས་བརྗོད་ལ། དཀར་སྙིང་གྲུབ་མཐའ་སོ་སོའི་ཁྲབ་ཁོངས་སུ་མངོན་པར་མི་གསལ་བའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་མེད་དམ་སྙམ་པའི་དོགས་པ་འདུག

གནད་དོན་དེར་གཞན་དང་གཞན་གྱི་རྒྱུ་མཚན་བསྟད་དུ་ཡོད་ངེས་ཀྱང་། གནད་དོན་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་བྱང་བདག་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་དང་སྡེ་པ་གཙང་པའི་འགལ་ཟླ་དང་། མཁས་དབང་སངས་རྒྱས་རྡོ་རྗེ་དང་སྡེ་པ་གཙང་པའི་དབར་མཆོད་ཡོན་ལ་རྒྱའི་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་པ་སོགས་ལས་བྱུང་འདུག་སྙམ། མཁས་དབང་སངས་རྒྱས་རྡོ་རྗེ་དང་སྡེ་པ་གཙང་པ་མཆོད་ཡོན་ཡིན་པ་མ་ཟད། མཁས་དབང་སངས་རྒྱས་རྡོ་རྗེས་ཀརྨ་བསྟན་སྐྱོང་དབང་པོའི་རྟོགས་བརྗོད་ཀྱང་འབྲི་རྩོམ་མཛད་ཡོད། སྐབས་དེའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲོད་བཤད་ཡམས་ཤིག་ལ། བྱང་བདག་པོས་སྨོན་ལམ་ལོག་པར་བཏབ་ནས་སྡེ་པ་གཙང་པའི་བུར་སྐྱེ་བ་བླངས་པ་ཡིན་ཟེར།[24]

དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆའི་ཐོ་གཞུང་། (Bibliography)

དང་པོ། ཡིག་ཐོག་དཔྱད་གཞི།

སངས་རྒྱས་རྡོ་རྗེ། <<རིགས་སྔགས་འཆང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བ་ཆེ་མཆོག་འདུས་པ་རྩལ་གྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ཀུན་བཟང་ཐུགས་རྗེའི་ཟློས་གར་སྒྱུ་འཕྲུལ་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་རོལ།>> བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་གསུང་འབུམ། དཔེ་སྙིང་བྲིས་མ། http://purl.bdrc.io/resource/MW2KG210281

སེ་སྟོན་ཉི་མ་བཟང་པོ། <<རིག་འཛིན་རྒོད་ལྡེམ་པའི་རྣམ་ཐར།>> སྤ་འགྱུར་བྱང་གཏེར་ཆོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། པོད། ༥༩། རྒྱ་གར་སིམ་ལ། ཐུབ་བསྟན་རྡོ་རྗེ་བྲག སྤྱི་ལོ། ༢༠༡༥། http://purl.bdrc.io/resource/MW2PD17457_AE3877

24 བྱང་པ་རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་ངག་གི་དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་དོ་མཚར་བཀོད་པ་རྒྱ་མཚོ་ལས། ཤོག ༣༥༠ ནང་།

ཀུན་དགའ་གྲོལ་མཆོག <<རྗེ་བཙུན་ཀུན་དགའ་གྲོལ་མཆོག་གི་ཕྱི་ནང་གསང་གསུམ་གྱི་རྣམ་ཐར།>> པེ་ཅིང་། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། སྤྱི་ལོ། ༢༠༠༥། http://purl.bdrc.io/resource/MW30073

༧གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོ། <<བྱང་བདག་ངག་གི་དབང་པོའི་རྣམ་ཐར།>> ངབང་དབང་བློ་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་འབུམ། དཔེ་གཟུགས། པོད། ཉ་པ། ནམ་གསལ་སྒྲོན་མེ། དྷ་རམ་ས་ལ། སྤྱི་ལོ། ༢༠༠༨ http://purl.bdrc.io/resource/MW2CZ5990_E96FBA

ཇོ་གདན་ནམ་མཁའ་ཆོས་འབྱོར། <<རྗེ་བཙུན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ལོ་ཆེན་རཏྣ་བྷ་དྲའི་རྣམ་ཐར་ཟིན་བྲིས།>> བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྣམ་ཐར་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། པོད། ༢༦ མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ཟི་ལིང་། སྤྱི་ལོ། ༢༠༡༢། http://purl.bdrc.io/resource/MW1PD180878_B395E8

མཁན་པོ་ཆོས་དབྱིངས། <<བྱང་གཏེར་ཐུབ་བསྟན་རྡོ་རྗེ་བྲག་གི་ཆོས་འབྱུང་རིག་འཛིན་བརྒྱུད་པའི་རྟོགས་བརྗོད་དོ་མཚར་གཏམ་གྱི་ཕྲེང་བ།>> སྔ་འགྱུར་བྱང་གཏེར་ཆོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་གླེགས་བམ་ ༦༢། རྒྱ་གར་སིམ་ལ། ཐུབ་བསྟན་རྡོ་རྗེ་བྲག སྤྱི་ལོ། ༢༠༡༥། http://purl.bdrc.io/resource/MW2PD17457_DA1394

བྱང་གཏེར་རྩོམ་སྒྲིག་ཚོགས་ཆུང་། <<སྔ་འགྱུར་བྱང་གཏེར་ཆོས་སྐོར་སྤྱིའི་དཀར་ཆག སྔ་འགྱུར་བྱང་གཏེར་ཆོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྒྲིགས>> གླེགས་བམ་ ༦༣། རྒྱ་གར་སིམ་ལ། ཐུབ་བསྟན་རྡོ་རྗེ་བྲག སྤྱི་ལོ། ༢༠༡༥། http://purl.bdrc.io/resource/MW2PD17457_C872F0

རྗེ་བཙུན་ཀུན་དགའ་གྲོལ་མཆོག <<རིགས་ལྡན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རྣམ་རྒྱལ་གྲགས་པ་བཟང་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་རབ་སྤུགས་སྙན་པའི་འབྲུག་སྒྲ>> དཔེ་གཟུགས། http://purl.bdrc.io/resource/MW25587

རིག་འཛིན་པདྨ་འཕྲིན་ལས། <<དགེ་སློང་བྱ་བྲལ་བ་པདྨ་ཕྲིན་ལས་རང་ཉིད་ཀྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་རབ་དཀར་ཤེལ་གྱི་མེ་ལོང་།>> སྟོད་སྨད་གཉིས། སྔ་འགྱུར་བྱང་གཏེར་ཆོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་གླེགས་བམ་ ༣༦། རྒྱ་གར་སིམ་ལ། ཐུབ་བསྟན་རྡོ་རྗེ་བྲག ཕྱི་ལོ། ༢༠༡༥། http://purl.bdrc.io/resource/MW2PD17457_0F927A

རིག་འཛིན་བསྐལ་བཟང་པདྨ་དབང་ཕྱུག <<ལྷ་རིགས་ཀྱི་བཙུན་པ་བསྐལ་བཟང་པདྨའི་མིང་ཅན་རང་ཉིད་ཀྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་འཛམ་གཉེན་ཨུཏྤལ་བཞད་པའི་དགའ་ཚལ་གཞོན་ནུ་བྱུང་བའི་ཡིད་འཕྲོག>> སྔ་འགྱུར་བྱང་གཏེར་ཆོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། གླེགས་བམ་ ༥༡། རྒྱ་གར་སིམ་ལ། ཐུབ་བསྟན་རྡོ་རྗེ་བྲག ཕྱི་ལོ། ༢༠༡༥། http://purl.bdrc.io/resource/MW2PD17457_9B2451

གཡང་པ་ཆོས་རྗེ་སོགས། <<འཕགས་པ་འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག་གི་རྣམ་སྤྲུལ་རིམ་བྱོན་གྱི་འཁྲུངས་རབས་དེབ་ཐེར་ནོར་བུའི་འཕྲེང་བ།>> དྷ་རམ་ས་ལ། སྐུ་སྒེར་ཡིག་ཚང་། དེབ་དང་པོ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༨། http://purl.bdrc.io/resource/MW22095

ཀརྨ་ཆགས་མེད། <<ཨོ་རྒྱན་པདྨ་འབྱུང་གནས་ཀྱི་གསོལ་འདེབས་ཚན་པ་ཁག་གཅིག>> དཔེ་གཟུགས། དྷི་ལི། པདྨ་འཕྲིན་ལས། ༢༠༠༣། http://purl.bdrc.io/resource/MW1KG3508

དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས། <<དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད།>> སྨད་ཆ། ཤེས་རིག་དཔར་ཁང་། ༢༠༠༥།
རེབ་གོང་རྡོ་རྗེ་མཁར། <<མི་ཉག་གི་སྐོར་རོབ་ཙམ་གླེང་བ>> བོད་ལྗོངས་ཞིབ་འཇུག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧། དེབ། ༣ ཤོག་ ༣ ནས་ ༡༢།
http://purl.bdrc.io/resource/MW20382_5FECC8
རྒྱལ་མོ་འབྲུག་པ། <<བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གླེང་བའི་གཏམ།>> པེ་ཅིང་། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༩༩།
http://purl.bdrc.io/resource/MW28950
བསོད་ནམས་བཟང་པོ། <<རང་གི་མི་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་སྔོང་པོར་བརྗོད་པ་བྱ་དུར་ཚངས་ཐིག>> སྟོད་ཆ། ནྚ་རམ་ས་ལ། ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་།>> ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣།
http://purl.bdrc.io/resource/MW1KG17609_O1KG17609_G2MZV8WBPCV5

གཉིས་པ། མི་སྣ་ཁག་ལ་བཅར་འདྲི། (List of people interviewed)

༡ ༽ ངམ་རིང་ཤར་གླིང་བུ་ཆུང་། ༢ ༽ ས་སྐྱ་དཀོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ། ༣ ༽ དགེ་བཤེས་འཇིགས་མེད་བློ་གྲོས།
༤ ༽ མཁན་པོ་སྨྲུན་ཡངས་རྒྱ་མཚོ།

❖